

Accountantsverslag 2023

Gemeente Vlissingen, 10 juni 2024

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Vlissingen
Postbus 6000
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp
Accountantsverslag 2023

Datum
10 juni 2024

Ons kenmerk
240649BOAD/LK

Behandeld door
Ron Huser-Egter van Wissekerke
Senior manager
Tel: 06 5585 3223
rhuser@deloitte.nl

Bob Schmelzer
Senior Manager
Tel: 06 8333 9391
bschmelzer@deloitte.nl

Rein-Aart van Vugt
Partner
06 1100 2352
rvanvugt@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Vlissingen. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Vlissingen.

De jaarrekening 2023 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vlissingen. Bij deze jaarrekening zijn wij voornemens op 14 juni 2024 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld te verstrekken.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging gedateerd d.d. 15 november 2023 en met ons auditplan, dat op 19 september 2023 is besproken in uw auditcommissie.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag ambtelijk besproken met het Managementteam en de Wethouder Financiën d.d. 27 mei 2024. Graag lichten wij dit rapport ook toe aan de auditcommissie tijdens de vergadering d.d. 17 juni 2024.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

Deloitte Accountants B.V.
Park Veldzigt 25
4336 DR Middelburg
Postbus 7056
4330 GB Middelburg
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Inhoudsopgave

	<u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	4
	• <u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	5
	<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	6
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	7
	<u>Bevindingen jaarrekening</u>	12
	• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	13
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	19
	<u>Interne beheersing</u>	27
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	28
	<u>Bijlagen</u>	29
	• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	30
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	31
	• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	32
	• <u>Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023</u>	34
	• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	39

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op de categorie of het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	Controleverklaring Rechtmatigheid Fraude	- Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarstukken 2023. - Het college heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording wel rechtmatigheidsfouten gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens. - De gemeente heeft een actuele frauderisicoanalyse vastgesteld.
Financiën	Financiële positie Realiteitsgehalte begroting Kwaliteit jaarstukken	- De financiële positie ultimo 2023 is verbeterd ten opzichte van 2022. - De realisatie van de doelen van de gemeenteraad is niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Nader onderzoek vindt plaats in het kader van de kadernota en begroting 2025. - De kwaliteit van de jaarstukken is toereikend.
Sociaal domein	Jeugdwet Persoonsgebonden budget (PGB)	- In 2023 is de verwerkingswijze van de jeugdkosten na afstemming met de commissie BBV gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging zullen bevindingen aangaande de zorgkosten bij Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland worden geïntegreerd in de evaluatie van fouten en onzekerheden in de jaarrekening van gemeente Vlissingen. Uit de controle van de zorgkosten bij Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland blijkt een fout van € 664.000 en een onzekerheid van € 2.603.000. - De accountant van de SVB heeft een oordeel met beperking bij de verantwoordingen 2023 verstrekt, vanwege getrouwheid-en rechtmatigheidsafwijkingen. Wij hebben de in de jaarrekening verantwoorde PGB's voor een bedrag van € 1.174.000 (2022: € 1.199.000) aangemerkt als onzeker.
Grondexploitatie	Schattingen Voorziening	- De grondexploitaties zijn getrouw weergegeven blijkens onze controlewerkzaamheden en inzet van specialisten van Deloitte Real Estate. - De gemeente Vlissingen heeft haar voorziening geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de verwachte negatieve resultaten per grondexploitatie.
Voorzieningen	Voorzieningen onderhoud accommodaties en kades	In 2023 ontbreekt een raadsbesluit over het vormen van de voorzieningen onderhoud accommodaties en kades waardoor de dotaties van in totaal € 1.514.000 als fout zijn aangemerkt.
IT-omgeving	IT Governance General IT Controls en application controls	- Er wordt een discrepantie ervaren tussen het technisch beheer (I&A samenwerking) en het functioneel beheer. - De I&A samenwerking heeft op het gebied van technische beheer stappen gezet om op afzonderlijke serviceprocessen aantoonbaar in control te komen, tegelijkertijd is dit nog niet volledig gerealiseerd en vraagt dit nog tijd. - De aanbevelingen betreffende authenticatie c.q. toegangsbeveiliging, review van gebruiksrechten, processen rondom uitdiensttredingen en wijzigingen van functie, processen rondom indiensttredingen en toekennen van rechten en processen rondom wijzigingsbeheer van Coda hebben geleid tot aanpassingen in de processen.

240649B0AD/LK/5

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 2.952.000 respectievelijk € 8.856.000.
- Naast onze opdrachtbevestiging zijn het Bado en normenkader dat door uw raad is vastgesteld d.d. 14 maart 2024 bepalend (geweest) voor onze controle.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording wel fouten en geen onduidelijkheden gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens.
- In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de bevindingen groter dan de rapporteringstolerantie toegelicht door het college.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedraagt € 2.952.000 respectievelijk € 125.000.
- Wij hebben de conclusies van het college in ons getrouwheidsoordeel betrokken waaruit geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen. In [Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023](#) is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Belangrijke aandachtspunten

Wij onderkennen de volgende belangrijke aandachtspunten:

- De gemeente heeft ook in 2023 vooruitgang geboekt in het verbeteren van de financiële positie (artikel 12). Dit is voor de komende jaren niet vanzelfsprekend. De (onzekere) financiële verhoudingen met de rijksoverheid hebben invloed op het structureel financieel meerjarenperspectief. De onder druk staande waardering en het resultaat van de grondexploitaties vanwege macro-economische ontwikkelingen kan invloed hebben op het de realisatie van de (noodzakelijke) verbetering van het weerstandsvermogen. Tegelijkertijd onderzoekt de inspecteur de mogelijkheid om het artikel 12-onderzoek en artikel 12-status in begrotingsjaar 2024 te beëindigen.
- Herstelwerkzaamheden uit te voeren voor het recht op zorg (jeugdwet) om de onzekerheden verder te reduceren.
- De gemeente moet voldoen aan Europese aanbestedingsregels. In het verleden zijn aanbestedingen niet Europees aanbesteed waardoor de daaruit voortvloeiende uitgaven in 2023 onrechtmatig zijn. In 2023 zijn eveneens nieuwe onrechtmatigheden geconstateerd. Wij vragen blijvende aandacht om toereikende preventieve interne controles uit te voeren om het naleven van Europese aanbestedingsregels structureel te borgen.
- De aanwezigheid van besluitvorming van de gemeenteraad over het vormen van een onderhoudsvoorziening krachtens artikel 44 lid 1c BBV om de lasten van groot onderhoud over meerdere begrotingsjaren te egaliseren.
- Het actualiseren van de financiële verordening waarmee invulling gegeven wordt aan de rechtmatigheidsverantwoording en het begrotingscriterium (overschrijding van lasten en tijdigheid van onderschrijdingen van lasten en over- en onderschrijdingen van baten).

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Frauderisicoanalyse

In 2023 is de interne frauderisicoanalyse geactualiseerd en in 2024 vastgesteld. De frauderisico's en daarop volgende mitigerende beheersmaatregelen zijn organisatie breed geïdentificeerd waarbij aandacht is besteed aan alle frauderisicofactoren uit de fraudedriehoek (gelegenheid, druk en rationalisatie in gedrag). Hiermee is een adequate invulling gegeven aan de fraude risicoanalyse. Het blijft van belang de frauderisicoanalyse jaarlijks uit te voeren en vast te stellen in hoeverre de beheersmaatregelen en restrisico's nog passend zijn. De mogelijke restrisico's welke resteren na de mitigerende beheersmaatregelen zijn nu nog niet geëvalueerd en blijft een aandachtspunt voor de volgende actualisatie.

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2023 is verbeterd ten opzichte van 2022.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2023 bedraagt -/- € 33,3 miljoen (2022: -/- € 47,5 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is lager dan de door de gemeente Vlissingen onderkende en aanwezige risico's van € 18,9 miljoen (2022: € 11,5 miljoen). De weerstandsratio stijgt van -/- 4,1 naar -/- 1,8.
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en realisatie, en kent een relatief hoog voordelig rekeningresultaat 2023 ad € 9,7 miljoen (2022: voordelig € 17,4 miljoen).

Realiteitsgehalte begroting

- Uit het overzicht van baten en lasten over 2023 blijken (forse) afwijkingen c.q. volumeverschillen in zowel de lasten, baten als saldi. Deze afwijkingen in combinatie met de absolute omvang en de oorzaken van het voordelig resultaat van circa € 8,1 miljoen ten opzichte van de 2^e bestuursrapportage 2023, leidt tot vragen in hoeverre de ramingen in de begroting en tussentijdse informatievoorziening wat betreft (investerings)projecten en activiteiten in lijn zijn met de beschikbare (personele) capaciteit om alle geplande (investerings)projecten en activiteiten daadwerkelijk in het boekjaar te realiseren danwel dat deze te ambitieus zijn.
- Wij adviseren in 2024 nader onderzoek te doen naar de (structurele) oorzaken van het rekeningsaldo 2023 en te bezien hoe het realiteitsgehalte en de voorspellende waarde van de begroting en tussentijdse informatievoorziening is te verbeteren. Een mogelijke aanpak hiervoor is het 'zero based' opbouwen van de begroting 2025. Feitelijk is dit de begroting 'vanaf nul' opzetten in plaats van – sterk vereenvoudigd gesteld – de begroting 2024 indexeren en aanvullen met nieuwe projecten, investeringen en activiteiten. Dit dwingt de organisatie opnieuw te kijken naar de werkelijk uit te voeren taken en het analyseren daarvan ten opzichte van de beschikbare personele capaciteit en zorgt voor een meer realistische begroting. Wij begrijpen dat inmiddels onderzoek plaatsvindt hetgeen tot uitdrukking moet komen in de kadernota en begroting 2025.

Kwaliteit verslaggeving

- Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de (debiteuren)voorzieningen, grondexploitaties en afschrijvingspercentages materiële vaste activa. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.
- De jaarrekening 2023 geeft overeenkomstig de begroting inzicht in de baten en lasten van de programma's. Verder is per programma aangegeven wat bereikt is, wat daarvoor gedaan is en wat het heeft gekost. Hierbij is de relatie gelegd met de geformuleerde doelstellingen uit de (gewijzigde) begroting 2023.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2023 hebben wij tekortkomingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u (gemeenteraad) gedeeld, en zijn besproken in de auditcommissie d.d. 18 december 2023. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.

Sociaal domein

- In 2023 is de controle soepel verlopen. De verantwoorde bestedingen vanuit de zorgaanbieders waren eenvoudig aan te sluiten op de financiële administratie.
- Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de Persoonsgebonden Budgetten (PGB's) overeenkomstig voorgaand jaar als onzeker aanmerken. Deze onzekerheid bedraagt € 1,2 miljoen.
- Uit de verantwoording van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland blijkt in de geleverde zorg in natura (jeugd) een onzekerheid van € 2,6 miljoen, dit wordt veroorzaakt door het niet kunnen aantonen van het recht op zorg (ontbreken beschikking). De verantwoordelijkheid van het aantonen van het recht op zorg ligt bij de gemeente Vlissingen. Wij adviseren dan ook herstelwerkzaamheden uit te voeren op deze dossiers om deze onzekerheid te reduceren. Daarnaast blijkt uit deze verantwoording een fout van € 0,7 miljoen als gevolg van een afkeurende verklaring bij een productieverantwoording van een zorgaanbieder. Wij adviseren om hierover met de betreffende zorgaanbieder in overleg te treden.

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2023 versus de schattingen in de jaarrekening 2022 geanalyseerd ('backtesting').
- Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden en bevindingen juist is en consistent is met voorgaand jaar.

Voorziening precario

De gerechtelijke procedure met Stedin N.V. (voorheen Enduris B.V.) over de fiscale juistheid over de aanslagen precario is voor het boekjaar 2016 in het voordeel van de Zeeuwse gemeenten uitgevallen. Inmiddels heeft Stedin N.V. aangegeven in cassatie te gaan tegen deze uitspraak, waardoor de voorziening gehandhaafd blijft.

Voorzieningen onderhoud accommodaties en kades

Een onderhoudsvoorziening om de lasten van groot onderhoud over meerdere begrotingsjaren te egaliseren wordt door de gemeenteraad op grond van de financiële verordening artikel 212 Gemeentewet gevormd. Een dergelijke besluit is in 2023 niet genomen waardoor het niet mogelijk is deze voorzieningen op de balans op te nemen en de dotaties van in totaal € 1.514.000 als fout zijn aangemerkt.

240649B0AD/LK/10

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Europese aanbestedingsregels

De gemeente moet voldoen aan Europese aanbestedingsregels. De gemeente heeft een spendanalyse uitgevoerd en detailcontroles verricht. Wij hebben in aanvulling hierop zelfstandig controlewerkzaamheden verricht op de Europese aanbestedingsregels, en komen tot dezelfde conclusie.

In het verleden zijn aanbestedingen niet Europees aanbesteed waardoor de daaruit voortvloeiende uitgaven in 2023 onrechtmatig zijn. Dit leidt tot een rechtmatigheidsfout van circa € 0,4 miljoen (2022: circa € 0,5 miljoen). In 2023 zijn evenwel ook nieuwe onrechtmatigheden geconstateerd tot een bedrag van circa € 0,2 miljoen. Wij vragen blijvende aandacht om toereikende preventieve interne controles uit te voeren om het naleven van Europese aanbestedingsregels structureel te borgen.

IT-omgeving

De definitieve IT-audit rapportages ten aanzien van het technisch beheer en de applicatie Coda zijn op 13 december 2022 met uw ambtelijke organisatie gedeeld. Onze conclusie is dat er tekortkomingen zijn die van invloed zijn op de jaarrekeningcontrole. Wij merken op dat de I&A samenwerking op het gebied van het technische beheer stappen heeft gemaakt om op afzonderlijke serviceprocessen aantoonbaar in control te komen, tegelijkertijd is dit nog niet volledig gerealiseerd en vraagt dit nog tijd. De aanbevelingen betreffende authenticatie c.q. toegangsbeveiliging, review van gebruiksrechten, processen rondom uitdiensttredingen en wijzigingen van functie, processen rondom indiensttredingen en toekennen van rechten en processen rondom wijzigingsbeheer van Coda hebben waar mogelijk al wel geleid tot aanpassingen in de processen.

Wij merken op dat een discrepantie wordt ervaren tussen het technisch beheer, de I&A samenwerking, en het functioneel beheer in handen van de applicatiebeheerders. Van belang is dat de gemeente Vlissingen gemeentebreed een beleid uitdraagt dat zij de ambitie hebben om ook op automatiseringsgebied aantoonbaar in control te komen.

Proces van opstellen en controleren van de jaarstukken

- Het opstellen en controleren van de jaarstukken is beter verlopen dan voorgaand jaar.
- Het uitvoeren van een kwaliteitslezing op alle aangeleverde stukken leidt tot een vergaande optimalisatie van het proces.

Overig

- Zie de bijlagen A bij dit accountantsverslag waaruit blijkt welke (niet)-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

240649B0AD/LK/11

Bevindingen jaarrekening

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2023 bedraagt € 44 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 34 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2023 circa € 10 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 circa 21% van het balanstotaal (ultimo 2022: 3% van het balanstotaal) en is verbeterd ten opzichte van 2022.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1.000)	2023	2022	2021	2020
Eigen vermogen per 1 januari	5.762	-30.611	-55.746	-86.553
<i>waarvan algemene reserve</i>	<i>-65.498</i>	<i>-70.153</i>	<i>-94.468</i>	<i>-111.512</i>
Tussentijdse resultaatbestemming	34.362	18.993	14.336	6.950
Gerealiseerd resultaat	9.704	17.380	10.798	23.857
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	44.066	36.373	25.134	30.807
Eigen vermogen per 31 december	49.828	5.762	-30.611	-55.746
<i>waarvan algemene reserve</i>	<i>-43.964</i>	<i>-65.498</i>	<i>-70.153</i>	<i>-94.468</i>

Exploitatieresultaat (x € 1.000)

Totale baten	295.716
Totale lasten	-/- 251.651
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	44.066
Af: stortingen in reserves	-/- 43.608
Bij: onttrekkingen aan reserves	9.245
Saldo mutaties reserves	-/- 34.362
Gerealiseerd resultaat	9.704

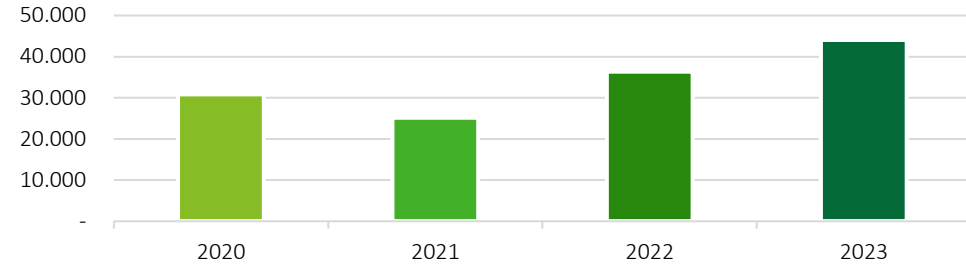
Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2023 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 44 miljoen zien, ten opzichte van een begroot voordelig saldo van € 16 miljoen (begroting na wijziging).

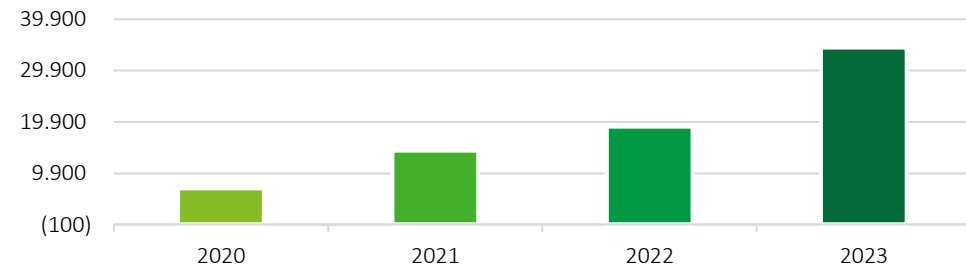
De jaarrekening 2023 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 10 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het college de rechtmatigheid van de begrotingsafwijkingen nader toegelicht.

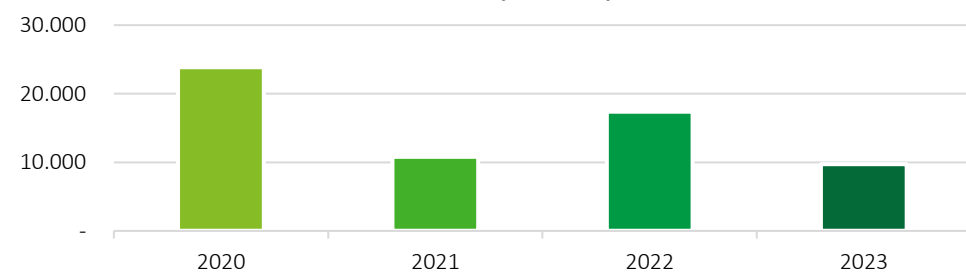
**Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
(x € 1.000)**

**Mutaties in reserves
(x € 1.000)**

**Gerealiseerd resultaat
(x € 1.000)**

240649B0AD/LK/14

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt.

Netto schuldquote

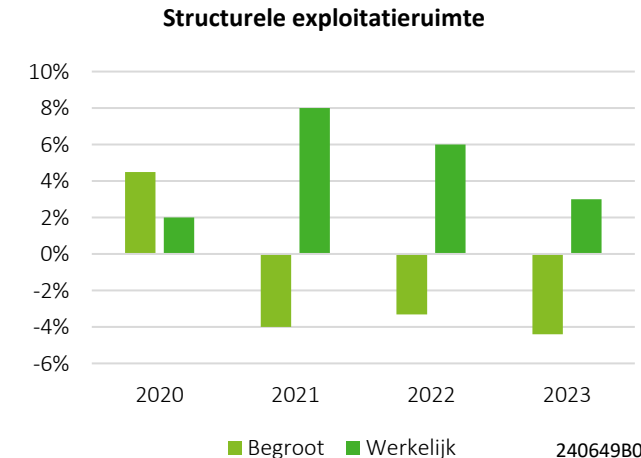
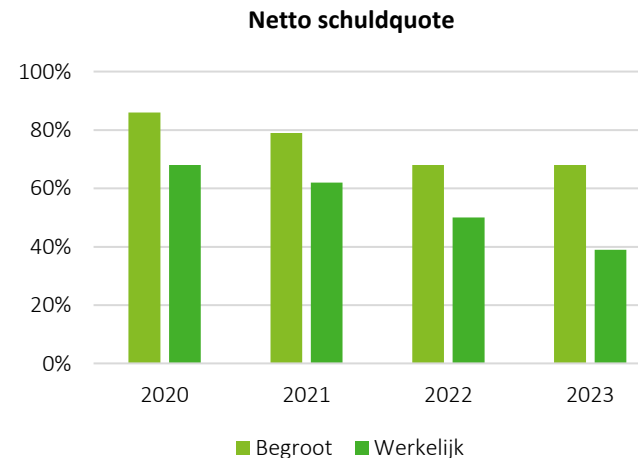
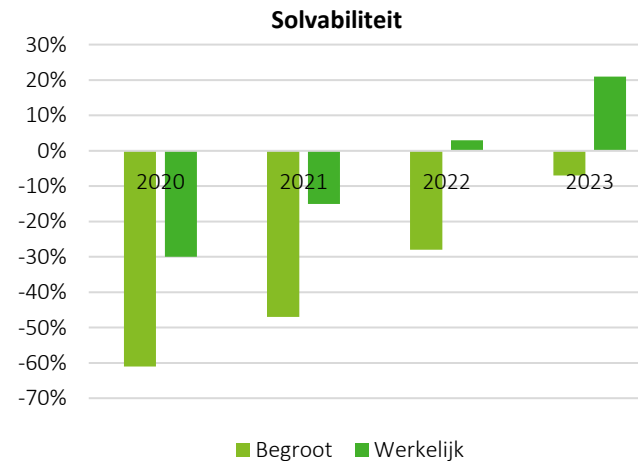
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

Wij constateren dat de solvabiliteit in 2023 verder is toegenomen en dat de grondexploitatiequote nagenoeg stijgt. Afgezet tegen de provinciale normering bevindt de solvabiliteit zich nog in de midden risicocategorie (20-50%). De grondexploitatiequote bevindt zich in de laagste risicocategorie, hetgeen een gevolg is van de omvangrijke afboekingen in het verleden. De netto schuldquote blijft dalen en bevindt zich in de laagste risicocategorie. De structurele exploitatieruimte laat enige ruimte zien (>0%).

Kengetallen voor gemeente Vlissingen (begroot en werkelijk over de periode 2020-2023)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2023 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 10 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

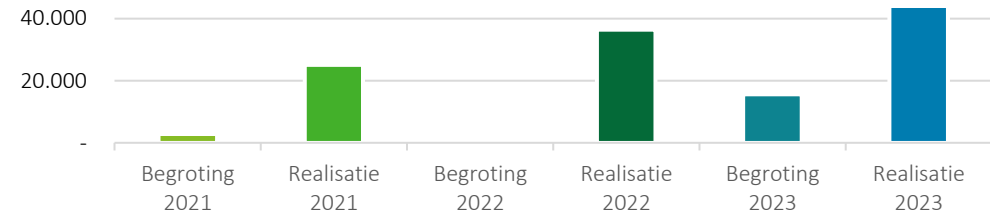
De werkelijke lasten over 2023 liggen lager dan de geraamde lasten. De werkelijke baten liggen iets lager dan de geraamde baten. Het resultaat op programmaniveau toont een positief resultaat. Zoals ook uit de in de jaarrekening opgenomen analyse van het resultaat op hoofdlijnen blijkt is dit gevolg van uiteenlopende mutaties op verschillende programma's die duidelijk geworden zijn na de 2e bestuursrapportage (€ 1,9 miljoen). Hierna nemen wij een overzicht op van de belangrijkste oorzaken voor de afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting van € 6,1 miljoen.

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)
Hogere algemene uitkering	1.100
Positieve resultaten grondexploitaties	2.460
Lagere lasten sociaal domein	1.840
Inzetten brede SPUK middelen	700
Overige verschillen	1.700

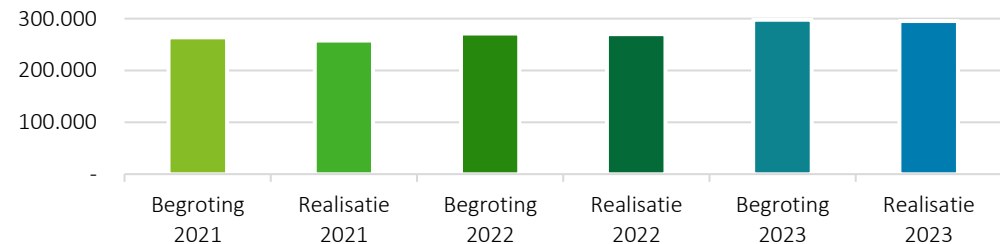
De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Hiermee is de begroting meer gebaseerd op uw politiek-bestuurlijke ambities dan op wat uw gemeente daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren.

Uw organisatie is zich bewust van deze problematiek. In dit licht adviseren wij u dit nader te onderzoeken en eventueel maatregelen te nemen om de voorspellende waarde van de begroting van zowel de investeringen als de baten en lasten en de uitvoeringskracht ervan dichterbij elkaar te brengen. Wij begrijpen dat inmiddels onderzoek plaatsvindt hetgeen tot uitdrukking moet komen in de kadernota en begroting 2025.

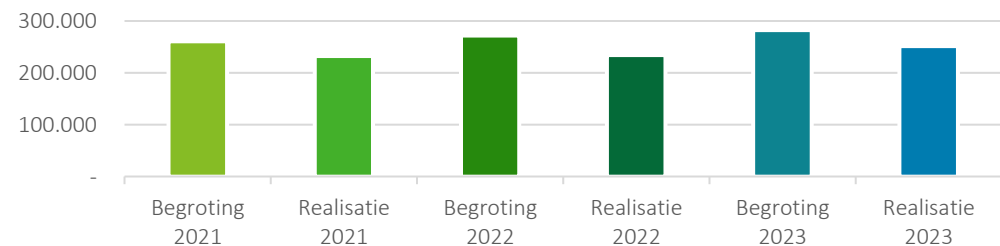
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie
(x € 1.000)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1.000)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1.000)

240649B0AD/LK/16

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beiden zijn gemuteerd in 2023; de ratio weerstandsvermogen is met 0,6 toegenomen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt -/- € 33,3 miljoen (2022: -/- € 47,5 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

Benodigde weerstandscapaciteit

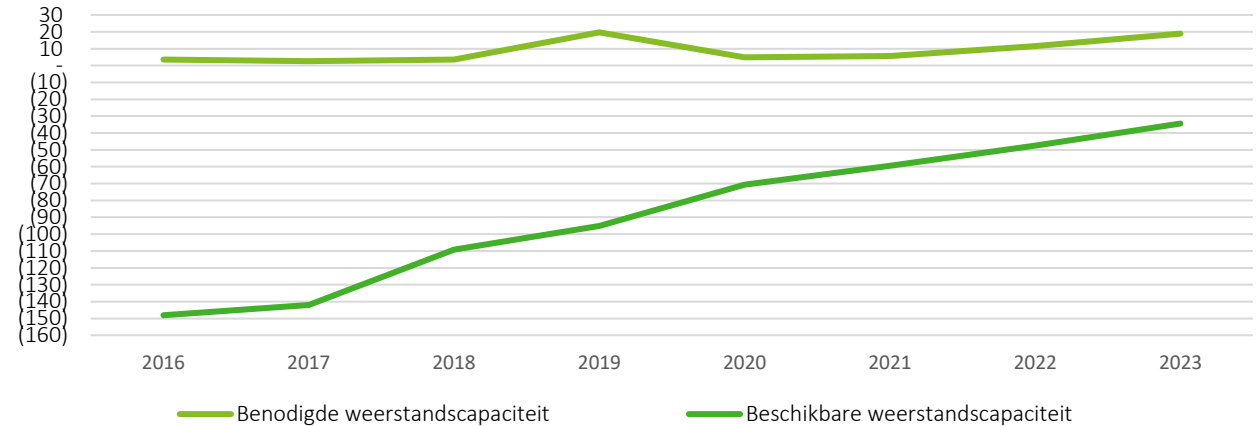
De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 18,9 miljoen (2022: € 11,5 miljoen). Ten opzichte van 2022 is hiermee sprake van een toename.

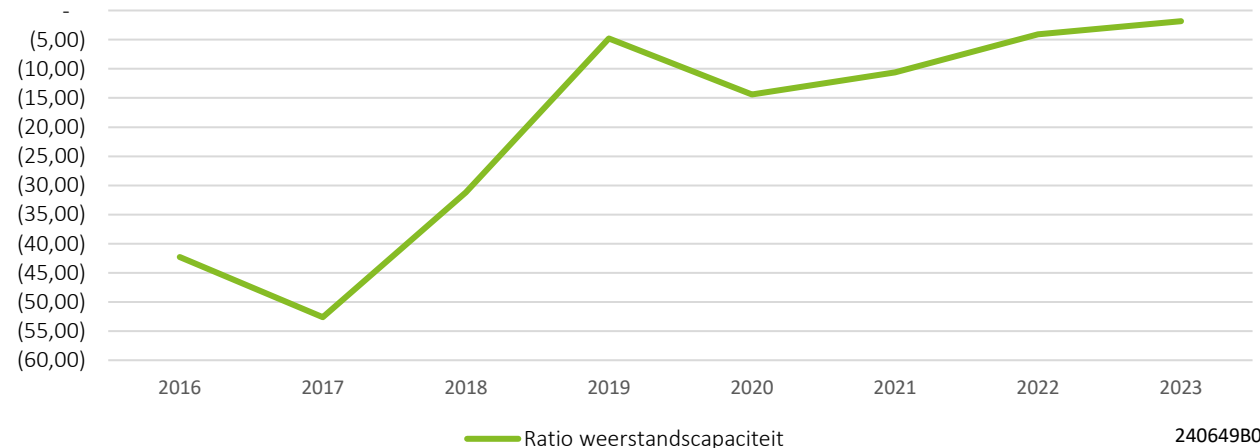
Uw weerstandscapaciteit van -/- € 33,3 miljoen is niet toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 18,9 miljoen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

Voor de komende jaren zien wij met u schommelingen en onzekerheden in de algemene uitkering uit het gemeentefonds na 2025 en een mogelijke stijging van de verliesvoorziening grondexploitaties door rente en inflatie. U heeft dit ook als de belangrijkste risico's geadresseerd. Om de weerbaarheid en wendbaarheid van de financiële positie te versterken is het van belang financieel beleid te formuleren om deze risico's en schommelingen op te kunnen vangen.

Weerstandscapaciteit
(x € 1 miljoen)

Ratio weerstandscapaciteit

240649B0AD/LK/17

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is het college verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin zij zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Verantwoordings- en rapportagegrens

Via de financiële verordening en het controleprotocol heeft de gemeenteraad de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. De verantwoordingsgrens heeft het college gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf bedrijfsvoering. Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van blijken onrechtmatigheden welke de verantwoordingsgrens van 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves (zijnde € 2.952.000) te boven gaan. De rapportagegrens is vastgesteld op € 125.000.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht. Dit normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering d.d. 14 maart 2024. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wij hebben vastgesteld dat het college de financiële verordening en controleverordening al vooruitlopend op de implementatie van de rechtmatigheidsverordening heeft geactualiseerd. Deze zijn door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering d.d. 24 maart 2022. In de financiële verordening is nog geen rekening gehouden met de modelverordeningen van de VNG en ontbreken nog specifieke richtlijnen over de wijze en diepgang van rapporteren over rechtmatigheid en de wijze waarop het college om dient te gaan met begrotingsafwijkingen.

In het controleprotocol heeft wel wat nadere duiding plaatsgevonden, maar het is van belang de financiële verordening hierop bij te stellen.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn (lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering). Hieruit blijkt het volgende:

- In de (programma)begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het Bestuur zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen moeten passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.
- Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. Hierin is opgenomen dat bestedingen die uitstijgen boven de in de begroting opgenomen programmaprojecten niet als onrechtmatig worden aangemerkt, als vaststaat dat de begrotingsoverschrijding binnen de beleidskaders van de gemeenteraad valt of compensatie mogelijk is door met de hogere lasten rechtstreeks samenhangende inkomsten. Het bepalen of begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de gemeenteraad.

In het controleprotocol is niet expliciet invulling gegeven aan de tijdigheid van overschrijdingen van lasten en over- en onderschrijdingen van baten. Deze over- en onderschrijdingen volgende de reguliere P&C cyclus: verantwoording in bestuursrapportages en/of begrotingswijzigingen (tussentijds) en in de jaarstukken (jaareinde).

Het is van belang dat de gemeente Vlissingen dergelijke spelregels expliciet in de bij te stellen financiële verordening opneemt.

Wij hebben vastgesteld dat het college specifieke werkzaamheden heeft uitgevoerd ten aanzien van het begrotingscriterium, zijnde controle op programma-overschrijdingen en controle op krediet-overschrijdingen.

Programma-overschrijdingen

Op de programma's leefbaarheid (€ 672.000), overhead (€ 645.000) en algemene dekkingsmiddelen (€ 407.000) zijn overschrijdingen van de geraamde lasten geconstateerd. Geconcludeerd is dat deze overschrijdingen passen binnen het vooraf vastgestelde beleid.

Krediet-overschrijdingen

De investeringskredieten die betrekking hebben op het programma leefbaarheid zijn in totaal met € 563.000 overschreden.

De grootste overschrijdingen betreffen:

- Riolerings Singel 3: € 226.000. Dit is het gevolg van niet geraamde werkzaamheden voor grondverzet en boringen en hoger uitgevallen kosten voor wegen en groen.
- Riool Schoonenburg Groot Abeele fase 5 en 6: € 102.000. Dit wordt veroorzaakt door de aanleg van een extra hemelwaterafvoerleiding.

240649B0AD/LK/19

Rechtmatigheidsverantwoording

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole. Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Die onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben wij onderstaand nader toegelicht inclusief de wijze waarop het college deze in haar werkzaamheden heeft betrokken.

Aanbestedingen

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit.

Wij constateren over 2023 een nagenoeg gelijke omvang van de onrechtmatigheden door het niet naleven van de aanbestedingsregels. Uit de controle blijkt een fout van € 0,6 miljoen en een onduidelijkheid van € 0,03 miljoen, terwijl over 2022 nog sprake was van een fout van € 0,5 miljoen en een onduidelijkheid van € 0,04 miljoen.

Het bedrag aan onrechtmatigheden over 2023 van € 0,6 miljoen heeft voor € 0,4 miljoen betrekking op fouten in de naleving van de aanbestedingsregels die in voorgaande jaren zijn gemaakt, en waarvan de bestedingen nog doorlopen in het huidige boekjaar. Een beperkt deel van € 0,2 miljoen heeft betrekking op nieuwe aanbestedingsfouten.

Uw gemeente heeft de afgelopen jaren weliswaar maatregelen getroffen om de naleving van de aanbestedingsregels structureel beter te borgen, maar dit lijkt nog niet altijd effect te hebben. In het voorkomen van onrechtmatigheden blijft het noodzakelijk dat met de Europese aanbestedingsrichtlijnen in de bedrijfsvoering rekening wordt gehouden. Wij hebben bij het college erop aangedrongen om op basis van een jaarlijks te ramen inkoopbehoefte en een actueel contractregister vooraf (preventief) vast te stellen dat de voorgenomen inkopen plaatsvinden volgens de juiste aanbestedingsprocedure.

Het is verder van belang dat ondanks de getroffen maatregelen uw gemeente in de praktijk, door de complexiteit van de materie en regelgeving, en de hoeveelheid bij dit proces betrokken personen, toch relatief gemakkelijk een verkeerde aanbestedingsprocedure kan kiezen. Hierdoor blijft de repressieve controle door de interne auditor van belang. Daarbij moet in ieder geval expliciet worden nagaan of een opdracht via de juiste procedure 'in de markt' is gezet.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium heeft betrekking op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Bij de regelingen van het Ministerie van SZW moeten ook de rechtmatigheidsbevindingen van gedelegeerde regelingen die in de begroting en jaarrekening van de gemeenten zijn opgenomen ook bij individuele gemeenten worden meegenomen, omdat het Ministerie de gemeenten verantwoordelijk houden voor de uitvoering van regelingen.

In dit kader zijn bij Orionis Walcheren onrechtmatigheden in misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd tot een bedrag van € 276.000.

240649B0AD/LK/20

Sociaal domein

Sociaal domein | PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft – net als in voorgaande jaren – bij de PGB-verantwoordingen voor Jeugd en Wmo over 2023 een controleverklaring met beperking verstrekt. De PGB-bestedingen over 2023 bedragen circa € 1,2 miljoen (2022: € 1,2 miljoen).

Uw organisatie heeft geen aanvullende interne-beheersmaatregelen en interne controles uitgevoerd. Hierdoor is onvoldoende zekerheid verkregen over de prestatielevering en rechtmatigheid van de PGB-bestedingen en zijn deze lasten als onzekerheid aangemerkt.

Sociaal domein | Jeugdzorgkosten

De jeugdzorgkosten bestaan uit de kosten voor de lokale en regionale jeugdzorg. De uitvoering van de regionale jeugdzorg is door uw gemeente belegd bij de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland als onderdeel van de gemeenschappelijke regeling GGD Zeeland. De bijdrage van € 21,3 miljoen (2022: € 18,9 miljoen) aan de gemeenschappelijke regeling is bepaald op basis van de laatste begrotingswijziging 2023 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

In lijn met de landelijke trend zijn de kosten voor jeugdzorg de afgelopen jaren (fors) gestegen en de verwachting is dat deze ontwikkeling ook komende jaren nog doorzet.

Om de kosten beter in de greep te krijgen en hierin besparingen te realiseren, is de Regiovisie Jeugdhulp Zeeland 2023-2028 op 14 december 2023 door uw gemeenteraad vastgesteld. In de regiovisie staat hoe Zeeland invulling geeft aan de regionale samenwerking voor het organiseren van de (specialistische) jeugdhulp. Zo kunnen de gemeenten goede en betaalbare zorg blijven bieden, die aansluit bij de behoeften van jeugdigen en gezinnen.

In 2023 is de verwerkingswijze van de jeugdkosten na afstemming met de commissie BBV gewijzigd. De commissie BBV concludeert dat de verantwoording van de jeugdlasten in de jaarrekening van de deelnemende gemeenten dient plaats te vinden in plaats van in de jaarrekening van de GGD Zeeland. Als gevolg van deze wijziging zullen bevindingen aangaande de zorgkosten bij Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland worden geïntegreerd in de evaluatie van fouten en onzekerheden in de jaarrekening van gemeente Vlissingen. Uit de controle van de zorgkosten bij Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland blijkt een fout van € 664.000 (afkeurende verklaring zorgaanbieder) en een onzekerheid van € 2.603.000 (niet kunnen aantonen van het recht op zorg - ontbreken beschikking).

Wij adviseren om met de betreffende zorgaanbieder in overleg te treden welke maatregelen zij nemen om een afkeurende verklaring in de toekomst te voorkomen en herstelwerkzaamheden uit te voeren op de dossiers om de onzekerheid als gevolg van het niet kunnen aantonen van het recht op zorg te reduceren.

240649B0AD/LK/21

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2023 ad € 167,2 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2024 e.v. nog te realiseren baten ad € 79,9 miljoen en lasten ad € 42,2 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdiend. Ultimo 2023 gaat het om 10 individuele projecten.

De gemeente Vlissingen schat ultimo 2023 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 142,0 miljoen bedraagt (2022: € 148,2 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is voor een bedrag van € 139,6 miljoen in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Het resterende deel van deze verliesvoorziening is aan de passivazijde van de balans gepresenteerd. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot 5 P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.

- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- Plankosten: door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- Parameters: zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

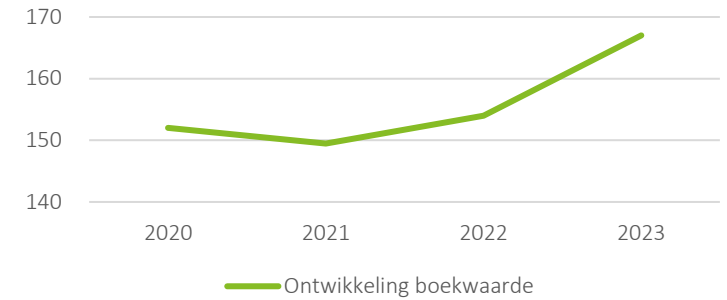
De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

Analyse grondexploitaties

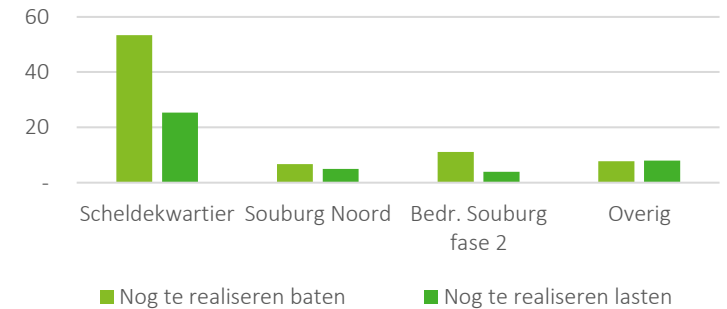
Uit nevenstaande figuren blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie in 2023 fors is toegenomen.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de investeringen in de projecten Scheldekwartier (€ 12,2 miljoen), Souburg Noord (€ 1,4 miljoen) en Claverveld (€ 2,0 miljoen). De investeringen in het project Scheldekwartier zien voor een groot deel (€ 5,8 miljoen) toe op het cascoherstel van de Machinefabriek.

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (x € 1 miljoen)

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2023 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat gemeente voor tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion methode' (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2023 voor € 1,2 miljoen aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitatie (2022: € 0,6 miljoen).

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Zo zorgt binnenstedelijke herstructurering normaliter voor een grotere complexiteit, doordat de gemeente de bestaande ruimte herontwikkelt en dit type projecten hierdoor (financieel gezien) gevoeliger is voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij de belangrijkste projecten binnen uw gemeente geselecteerd voor nadere controle.

Van deze projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse) winstneming gecontroleerd. Gezien de verhoogde complexiteit van bepaalde onderdelen binnen de grondexploitatie Scheldekwartier, hebben wij eveneens specialisten ingeschakeld bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2023 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2023 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2023 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

240649B0AD/LK/23

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over fraude en integriteit, en de stappen die uw gemeente hierin heeft gezet.

In 2023 is de interne frauderisicoanalyse geactualiseerd en in 2024 vastgesteld. De frauderisico's en daarop volgende mitigerende beheersmaatregelen zijn organisatie breed geïdentificeerd waarbij aandacht is besteed aan alle frauderisicofactoren uit de fraudedriehoek (gelegenheid, druk en rationalisatie in gedrag). Hiermee is een adequate invulling gegeven aan de fraude risicoanalyse. Het blijft van belang de frauderisicoanalyse jaarlijks uit te voeren en vast te stellen in hoeverre de beheersmaatregelen en restrisico's nog passend zijn. De mogelijke restrisico's welke resteren na de mitigerende beheersmaatregelen zijn nu nog niet geëvalueerd en blijft een aandachtspunt voor de volgende actualisatie.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

240649B0AD/LK/24

Overige bevindingen

Evaluatie van de belangrijkste inschattingen van het management

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen.

Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', ter 'egalisering van kosten' ('groot onderhoud'), en 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'.

Voor de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en de voorzieningen ter egalisering van kosten zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college. Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zal zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn.

Wij hebben voor deze gebieden het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel en niet bedoeld om ons een oordeel te vormen over individuele schattingsposten. Indien nodig hebben wij specialisten ingeschakeld (bijv. actuarissen, taxateurs, belastingspecialisten en derivaten specialisten) bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Voorziening precario

De voorziening is gelijk aan voorgaand jaar en heeft een omvang van € 3,8 miljoen.

In het boekjaar 2017 is een voorziening gevormd voor de in rekening gebrachte en van Stedin N.V. (voorheen Enduris B.V.) ontvangen precariobelasting op kabels en leidingen 2016 en 2017. De fiscale juistheid van de aanslagen van de gemeente Hulst (en daarmee overeenkomstig de gemaakte afspraken met Stedin N.V. die van alle Zeeuwse gemeenten) was namelijk onderhevig aan een gerechtelijke procedure waarbij in hoger beroep Enduris B.V. voor het belastingjaar 2015 in het gelijk is gesteld.

De gerechtelijke procedure met Stedin N.V. over de fiscale juistheid van de aanslagen precario voor het boekjaar 2016 is in het voordeel van de Zeeuwse gemeenten uitgevallen. Inmiddels heeft Stedin N.V. aangegeven in cassatie te gaan tegen deze uitspraak, waardoor de voorziening gehandhaafd blijft.

Voorziening pensioenbijdragen wethouders

In de jaarrekening 2023 is een pensioenvoorziening voor (voormalige) wethouders opgenomen van € 3,8 miljoen. Deze voorziening is onderbouwd met actuariële waarde berekeningen die ten behoeve van het opstellen van de jaarrekening worden opgevraagd. Het financieel effect van deze berekeningen is verwerkt in de jaarrekening.

Voorziening achterstallig onderhoud

In de jaarrekening 2023 is een voorziening achterstallig onderhoud opgenomen van € 5,0 miljoen. Dit zijn middelen die door de artikel 12 inspecteur voor dit doel zijn verstrekt en waaraan onderhoudsplannen ten grondslag liggen.

Wij constateren dat in tegenstelling tot andere jaren voor wegen inmiddels een formele werkwijze is geformuleerd voor het onttrekken aan deze voorziening. Dit betekent dat de kwaliteitssplitsing per onderhouden weg bepaalt welk deel ten laste van de voorziening wordt geboekt.

Voorziening onderhoud accommodaties en kades

In 2023 zijn twee nieuwe onderhoudsvoorzieningen gevormd, te weten voor accommodaties (€ 0,9 miljoen) en kades (€ 0,6 miljoen). Wij hebben vastgesteld dat in 2023 per saldo het verschil tussen de geraamde kosten en de werkelijke kosten is toegevoegd aan deze voorzieningen.

Een onderhoudsvoorziening krachtens artikel 44 lid 1c BBV wordt door de gemeenteraad, op grond van de financiële verordening artikel 212 Gemeentewet, gevormd om de lasten groot onderhoud over meerdere begrotingsjaren te egaliseren. Wij constateren dat een dergelijk besluit van de gemeenteraad in 2023 niet is genomen, waardoor het niet mogelijk de genoemde voorzieningen in de jaarstukken op te nemen. De dotaties aan deze voorzieningen van in totaal € 1,5 miljoen zijn daarom als fout aangemerkt.

Wij merken wel op dat de gemeenteraad in januari 2024 besloten heeft een voorziening onderhoud accommodaties te vormen. De vorming van de voorziening onderhoud kades staat in de gemeenteraad van juni 2024 op de agenda.

240649B0AD/LK/25

Overige bevindingen

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2023 geconstateerd

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien zeven documenten aan het CBS aan te leveren.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U hebt dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden wat betreft de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage B van dit accountantsverslag.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rehtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2023 niet meer bedragen dan € 223.000 per jaar.

Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2023 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2023 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij - naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening - vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

Proces controle jaarrekening

Bij aanvang van de jaarrekeningcontrole hadden wij een concept jaarrekening tot onze beschikking, hetgeen bevorderlijk is geweest voor het verloop van de controle. Het opstellen en controleren van de jaarstukken is beter verlopen dan voorgaand jaar.

Het uitvoeren van een kwaliteitslezing op de concept-jaarrekening en op de verstrekt controle-informatie (voordat die wordt aangeboden) kan ons inziens bijdragen aan een verdergaande optimalisatie van het controleproces en daarmee van de doorlooptijd van de controle van de jaarrekening. In dit proces kan een kwaliteitsfunctionaris van toegevoegde waarde zijn.

240649B0AD/LK/26

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2023

Managementletter 2023, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2023 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2023 gedateerd d.d. 14 december 2023.

Interne controle grondexploitatieberekeningen

In onze managementletter hebben wij geadviseerd de interne controlewerkzaamheden op alle P's (programmering, planning, prijs, plankosten en parameters) uit te voeren. Ten tijde van onze managementletter was de interne controle op de 2^e herziening 2023 nog niet uitgevoerd.

Wij hebben vastgesteld dat op zowel de 2^e herziening 2023 en de 1^e herziening 2024 een interne controle heeft plaatsgevonden. In deze interne controles zijn alle genoemde P's betrokken.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity behoeft verdere aandacht

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking.

In december 2021 en januari 2022 hebben wij de voor onze controle relevante algemene beheersmaatregelen omtrent de automatiseringsomgeving en specifieke maatregelen voor de applicatie Coda (financiële administratie) opnieuw in beeld gebracht, tezamen met de gemeente Middelburg en Orionis Walcheren waarmee de gemeente Vlissingen samenwerkt op het gebied van automatisering.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving ertoe leiden dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij hebben de definitieve IT-audit rapportages ten aanzien van de applicaties GouwIT en Coda op 13 december 2022 met uw ambtelijke organisatie gedeeld. Onze conclusie is dat er tekortkomingen zijn die van invloed zijn op de jaarrekeningcontrole. Voor een nadere uiteenzetting van onze bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij korthedshalve naar de afzonderlijke rapportages die aan het management zijn uitgebracht op 13 december 2022.

Wij merken op dat de I&A samenwerking op het gebied van technische beheer stappen heeft gemaakt om op afzonderlijke serviceprocessen aantoonbaar in control te komen, tegelijkertijd is dit nog niet volledig gerealiseerd en vraagt dit nog tijd.

Wij merken wel op dat een discrepantie wordt ervaren tussen het technisch beheer, de I&A samenwerking, en het functioneel beheer in handen van de applicatiebeheerders. Van belang is dat de gemeente Vlissingen gemeentebreed een beleid uitdraagt dragen dat zij de ambitie hebben om ook op automatiseringsgebied aantoonbaar in control te komen. Voor het controlejaarjaar 2023 zullen wij, evenals in andere jaren, niet op de automatiseringsomgeving van de gemeente Vlissingen kunnen steunen.

In de komende periode wordt voorts georiënteerd op een nieuw financieel pakket. Als de eerste inrichting van het nieuwe pakket is gefinaliseerd, dan zullen wij nadere werkzaamheden uitvoeren om de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking te toetsen en eventuele punten van zorg te identificeren.

Belangrijke nadelen van het niet zonder meer kunnen steunen op de automatiseringsomgeving zijn:

- Uw gemeente loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien sprake is van cybersecurity incidenten.
- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere data-analyses. De uitvoering van de interne controles is hierdoor niet optimaal efficiënt, doordat eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn om de betrouwbaarheid van data/lijstwerk vast te stellen. Bovendien kan de interne controle bij maximaal gebruik van data-analyse een hogere toegevoegde waarde opleveren voor de organisatie doordat zij daarmee belangrijke inzichten kan verkrijgen en de controles ook meer risicogericht kan insteken.
- Wij hebben ook voor de jaarrekeningcontrole 2023 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen (bijvoorbeeld een debiteuren – of crediteurenlijst).

240649B0AD/LK/28

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 125.000.

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	
• Lasten jeugdhulp (afkeurende verklaring bij productieverantwoording zorgaanbieder)	€ 664.000
• Voorziening groot onderhoud kades (geen raadsbesluit 2023 vorming voorziening)	€ 598.000
• Voorziening groot onderhoud accommodaties (geen raadsbesluit 2023 vorming voorziening)	€ 916.000
Totaal getrouwheidsfouten	€ 2.178.000

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

240649B0AD/LK/30

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 125.000.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
• Lasten jeugdhulp (ontbreken beschikkingen – recht op zorg)	€ 2.603.000
• Lasten PGB (verklaring met beperking bij verantwoording)	€ 1.174.000
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 3.777.000

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing		

240649B0AD/LK/32

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2023 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2023. Tevens nemen wij onderstaand de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen op.

- Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): Goedkeurend
- Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: Goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t	€ XXX	n.v.t
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C44	Pakket 'Wind in de zeilen': Fiche1D Fysieke ontwikkeling kenniswerf	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C55	Aanpak energiearmoede	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	n.v.t	€ XXX	n.v.t
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	n.v.t	€ XXX	n.v.t
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t	€ XXX	n.v.t
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t	€ XXX	n.v.t
Subtotaal			€ XXX	

240649B0AD/LK/34

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
Subtotaal			€ XXX	
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
E58B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
E83B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022- 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G2A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet_totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
Subtotaal			€ XXX	

240649B0AD/LK/35

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
Subtotaal			€ XXX	
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB)_ totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB)_ totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G3A	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Tozo 1 fundamentele rechtmatigheidseisen totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Tozo 1 belangrijke rechtmatigheidseisen totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
Subtotaal			€ XXX	

240649B0AD/LK/36

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ XXX	
G4A	Tozo 2 totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Tozo 3 totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Tozo 4 totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Tozo 5 totaal 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
Subtotaal			€ XXX	

240649B0AD/LK/37

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
Subtotaal			€ XXX	
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
H22	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	n.v.t.	€ XXX	n.v.t.
Totaal			€ XXX	

240649B0AD/LK/38

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Vlissingen in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdsheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Vlissingen te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Vlissingen

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

240649B0AD/LK/39

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.